

מסורת הש"ס

אור לארבעה עשר

פרק ראשון פסחים

י.

עין משפט
גד מצוה

(א) וְעִי' תוֹס' בִּצְלָה יִי:
ד"ה הכלל, (ב) וְלִעֲלֵי ד':
(ג) כְּמוֹתוֹ כו. טְהוֹרֹת פִּי'ה
(ד) בִּצְלָה בְּתַלְמֵי נָה:
ע"ז פ. טְהוֹרֹת פִּי'ו' מִיָּה:
(ה) בְּטוֹרֹת כֶּה: מִדָּה סָא,
(ו) בְּטוֹרֹת כֶּה: (ז) בִּצְלָה יִי:
(ח) וְסוֹפָתָא מִיָּה פִי'ה הִי'ה:
(ט) בִּצְלָה יִי, (טו) וְסוֹפָתָא
כֶּה: (י) וְעִי' תוֹס' מוֹס':
כְּמוֹתוֹ כו. ד"ה וְהִלְךְ:
(כ) וְעִי' תוֹס' מוֹס' בִּצְד' נָה:
ד"ה דְּרִי אֲלִישׁוֹר, (ל) וְעִי'
תוֹס' בִּצְד' מִה. ד"ה לִפְלִגְלִי
וְעִי' בִּצְלָה יִי: ד"ה מוֹס'ן
וְעִי' שֶׁ הֵיטָב גַּם בְּרָשִׁי
דִּהְלִיפוּ שְׂעִימִיחוּ,

מוסף רש"י

דמדאורייתא בביטול
בעלמא סגי ליה. דמצי
תשינו ולא מצי תפשו
והשנה ללג היא השנה
(ועי' ד:). אחד טמא.
ש"ס זו קצוות מפקח
כרמון ואין ידוע אחוזה
הטמא אבל קצוות
נחלת מהם (כחובות כו.).
טמאין. דלג מדי מ'
אחר לקמן תלין ליה
למיר טמאין הך, דהו'
ליה ספק טומאה נרשות
הרבה וספקו טמא (שם).
בבית אחת. נא לא לטמא
בבית אחת. טמאין. דהו'
נמא ליה טמא טמאין, דהו'
הו' מנייה ודאי טמאין אל
(שם). בימות הגשמים.
הי שנות הימים לטמאין
וספקו טמא, שרי אין
מחלוקת בזה שאלה
לקלל הריעה (רשב"ם)
ב"ב (ה). ולבית ממוקם
הולך. נכנסו בקצות ו'
(שם). וחכמים מטמאין.
דקוף סוף מה לי שרי
אחת מה לי שרי, דהא
ספקא היא שמה הך עד
הקבר וההילך שמה לא
הך, וספקו טמא (שם).
ספק ביאת טהרה. חס'
דמסקת ליה אם נכנס
באותה שרי, ואם תמא'
לומר נכנס ספק אם לא
עד מקום טומאה אם לא,
וספק ספקא הוא וטהור,
אלא הו' לדיחא אלף ספק
מנע, דשפטי ליה דנכנס
באותה שרי אלף ספק
לו אם נגע בקבר אם
לא, דהא ספקא היא
וטמא (שם). לעולם הוא
בטומאתו. אם לא נמא'
הקבר שנאמר בשרה, אם
על פי שנגד כל השדה,
בטומאתו הוא (בבבב)
(כו). בודק עד שמגיע
לסלע. ודאי מלאו ספק
קבר עד שיש ספק
שקשה הוא (שם). או
לקרקע בתולה. שמה
קרקע קשה שמה היפה
עבודה (שם). הנהיג מנה.
מעות מעשר שני במינה
(ב"צ' ה). חולין ומעשר
שני מעורבין זה בזה.
האחד חולין ואינו שרי
אחריו וטמא היפה שרי
ואומר אם זו היא של
מעשר הרי יפה הוא חולין
היא תמא כתרמה מחולל
עליה (שם). וכל חולין.
הואיל ולא נמא' כמו ששית,
חולין להקל ולומר נטל
אם הראשון והיחיד מן
אחר והיה שוב אף על
ושמא. שאין אדם מניח
מעות חולין ומעות מעשר
בית חולין, ומנה מוטל
ונשאר קר מנה ממעשר
(שם). הכל חולין. הואיל

בחרומה דרבנן. בזמן הזה: ולא ידעין אי נהלי על ואי נהלי על
אי מנרינן בדיקה למרייהו אי לא: היינו שני שצילין. מהא דתנן
גבי שני שצילין מלינו למיפשוט: אחד טמא. קבר מוטל בו לרחצו וממלא
את כולו ואין עובר בו של יאהיל: והלך ועשה טהרות. נגע
בטהרות אש"כ: והלך בשני. יודעין
הן שצציל שהלך זה לא הלך זה
דהשתא ודאי אחד מהן טמא: אם
נשאלו. כל אי' לנכנס ספקו בפני
עלמו טהור ואין צ"ד יכול לטמאו
דקיימא לנ"י בספק טומאה בזה"ר
ספקו טהור ואם נאזו בזה אחת
הואיל ובהוראה אחת יש לנו לומר
טמאין או טהורין אי אפשר לנו לומר
להם טהורים אלא שהרי האחד ודאי
טמא: רבי יוסי אומר אין קד וזין קד
טמאין גרסי': כזה אף זה דברי
הכל טהורין. אש"כ שכל אחד אומר
לפנינו קד היה המעשה שלי ושל
חבירי אבל איני נשאל אלא על עצמי
מה תהא עלי: עליו ועל חבירו.
מה תהא על שנינו ר' יוסי מדמי להו
לזה אחת ואש"כ שאין שניה לפיך
נריך אתה הוראה אחת לשניה או
טמאין אלא או טהורין אלא והרי
אין אתה יכול לומר טהורין אלא:
ר' יהודה מדמי להו לזה אחר זה.
הואיל ואין כאן שאל אלא אחד
משנינו לו טהור אלא שהרי ספק
ביאה הוא ומעלמו יזין שאף חבירו
כמוהו אבל כששניהן שאלין בזה
כדי דיבור נריך אתה להשיב לשניהן
לאחד. וגבי בתים נמי אם נאזו לשאל
זה לעלמו זה בפני עצמו אמרינן ליה
לכל חד אי אתה נריך לבדוק דמיון
דבדיקת חמץ דרבנן תלין לקולא
ואמרינן ספקו מותר ואי בזה אחת
נאז שניה נריך בדיקה: ספק על
ספק לא על. דהא עכבר שנטל חמץ
נחצר והבית דרוק ואין יודע אם
נכנס או לא נכנס: צעקה. שדות
הסמוכים יחד קרי צעקה:
צימות הגשמים. הוא צעקה רשות
היחיד לטומאה מפני שכבר נמא'
הרע ואין רשות לכל אדם ליכנס
לה וק"ל (שם) ספק טומאה נרשות היחיד
ספקו טמא: נשדה פלוגיה. כלומר
נחלת השדות ויודעין אנו בזהו היא
וכל שדה וטמאין במתניה:
נמקום הלו. בצעקה הלו: וחכמים
טמאין. דהואיל ליה ספק טומאה
בזה"ר ור"א לא חשיב ליה ספק טומאה אש"כ נכנס לשדה אבל
אינו יודע אם האכיל אם לא אבל השתא הוה ליה ספק ספקא. וגבי
בתים אפילו רבן מודו דמיון דבדיקת חמץ דרבנן תלין לקולא:
על העכבר נכנס לבית לפנינו ובדק צעל הבית אחריו ולא
אשכח: כל דבר שצחוק טומאה. במסכת נדה גל טמא שנמערב
עם שני גליון טהורין דקדו אחד מהן וממלא טהור הוא טהור ושנים
טהורים כולן טמאים שהיה ר"מ אומר כל דבר שצחוק טומאה
לעולם הוא בטומאתו עד שיועד לך טומאה היכן היא וחכמים
אומרים בודק צקרקע וחופר עד שיגיע לסלע או לקרקע בתולה
שלא זה ממקומה לעולם ואם לא נמא' חולין ואומרים צא עורב ונטלה
אכלה דבדיקת חמץ דרבנן: על ובדק ואשכח. נכנס העכבר בפנינו ובדק
אם לא: אבד צד קבר. אין ידוע היכן מקומו: נמא' צד קבר. לאחר זמן ואין ידוע אי זהו קבר האבד צד: הנהיג מנה.
של מעשר שני: מעורבין. מוציא סלעים בזה ומנה ואומר כ"מ שכן מעות מעשר שני הרי הן מחוללים על הסלעים הללו
ומעלה הסלעים לירושלים: הכל חולין. שהמנה נטל ואלו הוצאו אחרי כן. וגבי חמץ נמי לרבנן הט' (נמי) שהניח אינן כאן
וכריך לבדוק כל הבית שמה גררו חולדות והעשר הנמלאות איש אחר הציאן כאן: היינו סיפא. לרבי (מאיר) [דאמר] זה הנמלא
זה אי' מן הראשונים הכא נמי אש"כ לבדוק ולחור אלא על הפרוסה האבודה ולרבנן נריך לחור אחר כולן שאין כאן אי' מן הראשונים:

הלך באחד מהן ועשה טהרות. הא דנקט טהרות ולא קאמר
אדם טהור משום דלגברי אש"כ דמוקמינן לה צחוקת
טהורים מנרינן להו בציולה והוא"ל שאל יגעו שניהם בחרומה דלא
התרומה טמאה ודאית והאכל במיתה ו' ואם נגעו שניהם בחדא ונכנס
למקדש חייב: בבית אחת ד"ה
טמאים. נראה דהיינו מדרבנן
דמלאורייתא אפי' צבת אחת טהורים:
ספק על ספק לא על חבירו דהיינו בקע'.
ממה לר"י מה שייך לדמיון
בצקעה דהכא אפי' ליכא אלא ספק
אחד אוקמא צחוקת דרוק כדאמרין
לעיל ו' לעיל דימה אומא לספק טומאה
נרשות הרבים והכל מדמי לספק
טומאה נרשות היחיד:
ספק ביאה טהור. פרי' דצקפק
ספיקא פלוגי וכן פרי'.

במסכת ע"ז פרק צמרא (ד' ע').
אבל רש"י פירש שם צמרא ונראה
לר"י דטעמא דרבי אליעזר דמטהר
בספק ספיקא משום דלא גמרינן
מסוטה לטמא נרשות היחיד אלא
ספיקא אחת כסוטה"א אבל תרי ספיקי
לא ורבנן סברי כיון דמן הדיון אפי'
בספיקא אחת היה לטהר דלוקמא
צחוקת טהרה ואש"כ טמא הוא
הדיון אפילו בתרי ספיקי (ט' ס').
ע"ז ובדק וראשונה פלוגתא דר'
מאיר ורבנן. מימה אפי' לר"מ
דאמר לעולם היא צחוקת טומאה
וכו' ונפקא מינה לטהרות שנעשו על
גביו הכל גבי בדיקה כיון שצדק ולא
מלא מה יעשה אם יצרכוהו לבדוק
פעם שניה נמי לא ימלא' ורש"י פירש
דאפי' לר' מאיר אומר אימר עכבר
אכלה דבדיקת חמץ אינו אלא
מדרבנן וקשה דהא בדיקא אומר
פלוגתא דר' מאיר ורבנן וי"ל דממיר
בשלא נטלה וקאמר דלר' מאיר לא
סגי בבדיקה כיון דלא אשכח והו'
בספק לאו דלא ימלא' וכריך לבטלו ב'
וסגי אפילו לרבי מאיר דלא איירי
אלא בספק טומאה דאורייתא אבל
הכא דבדיקת חמץ דרבנן שרי:
חולין ומעשר שני מעורבין זה
בזה. פ"ה שיצא סלעים
בזה מנה ואומר לא מקום שהוא
מעות מעשר שני יהיו מחוללים על
מעות הללו ובתנן פירש קדמיייהו
גופייהו היה יכול ליקח שיעור מעות
מעשר ואומר אם אלו מעות מעשר
הרי טוב ואם לאו כל מקום שהן הרי הן מחוללים על אלו וריב"א
הקשה לפרי' לחיך יכול לחלל סלעים ובפרק הזהב (ב"מ ד' מה).
אמר טיבעא אטיבעא לא מחללין ושם פ"ט:
הנהיג עשר ומצא תשע פלוגתא דרבי ורבנן. דר' לטעמיה דאמר
הוא קבר שאזכר הוא קבר שנמא' וכיון שמהא אחד אש"כ לבדוק
ולרבנן עד שנמא' עשר דפ"ה ומיירי שכל הככרות קשורים זה בזה
דומיא דפלוגתא דרבי ורבנן דפ"ק בציצה (דף י'): אמר מחלוקת
בכיסים קשורים אבל כשאין קשורים דברי הכל חולין ומע"ש מעורבין
זה בזה ואף על גב דהשתא אין לתלות צעכרים תלין בקטנים:
הנהיג

בכאן צריך לבדוק. על בדק ולא אשכח. פשטין לה מדרבנן אמרי בודק עד שנגיע לסלע או לבתולה. ארץ בתולה.
על בדק ואשכח. פשטין לה ולחוקר ר' ורשב"א, ר' אומר הקבר שנמצא הוא הקבר שאבד, ורשב"א אומר הבדוק כל השדה
שהניח היה מעשר שני ובא אחד והחפץ עליו מנה אחד של חולין, וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר אותו המנה של מעשר
מנה מנה ומנה מוטל דברי רבי, כלומר אדם בא ונטל חצית והניח חצית והמנה הנמצא מעשר שני הוא, וחכמים אומרים הכל
חולין, כלומר אותו המאחז של מעשר שני נלקחו זה המנה אדם אחר הניחו וחולין הן.

כולה. הנהיג תשע ומצא עשר, חלוקת ר' ורבנן, דהניא הנהיג מנה ומצא מאחז חולין ומעשר שני מעורבין, כלומר המנה שהניח היה מעשר שני ובא אחד והחפץ עליו מנה אחד של חולין, וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר אותו המנה של מעשר
שני נטל ואלו אדם אחר הניחם וכולן חולין הם. הנהיג עשר ומצא תשע, חלוקת ר' ורבנן, דהניא הנהיג מאחז ומצא מנה, מנה מנה ומנה מוטל דברי רבי, כלומר אדם בא ונטל חצית והניח חצית והמנה הנמצא מעשר שני הוא, וחכמים אומרים הכל
חולין, כלומר אותו המאחז של מעשר שני נלקחו זה המנה אדם אחר הניחו וחולין הן.

עא א מיי' פ"ב מהל'
חמץ ה' יא סמג
לפניו לט טו"ש"ע א"ח"ס מ'
מלגט ספ"ב:
עב ב ג מיי' פ"ט ה'
אחז טעמיה הלכה
ב:
עב ד מיי' שם פ"ב ה' ט'
ופ"ב מהל' חמץ הלכה
ב:
עב ה ו מיי' חמץ ספ"ב
הלכה א ו פ"ט
מלגטו וטמאת מלג'י
טו"ש"ע א"ח"ס מ' מלג'
ספ"ב:
ז מיי' פ"ח מהל' טומאת
חמץ הל' חמץ:
עב ה ו מיי' פ"ו מהל'
מפער שם הלכה ג
ופ"ב מהל' חמץ הלכה יב
טו"ש"ע א"ח"ס מ' מלג'
ספ"ב ג:

מוסף תוספות
א. שלא יבא הדבר לידי
מכשול. מוס' היל"ש.
ב. ולא שייך למימר הכא
נעמידנו על זחוקתו כיון
דמה נפשי טמא הוא. שם.
ג. דמן התורה אוקי' כל חד
וחד אחזקה. שם.
ד. ו[א]ין אדם ספק ספיקא.
שם. ו. ועוד וגו'. שם.
ו. הלכך פירש"י דאפי'
לרבנן תלין הכא לקולא.
ז. ו[א]ין אדם חזר בו
רש"י. מוס' שאלך.
ח. ו[א]ין אדם לך בו אלא
חזרוש. מ' הרי"ן.
ט. ו[א]ין אדם לי ספיקא אחת
מה לי תרי ספיקא. מוס'
שאלך. י. וכי מצרכין ליה
ליצא מן הבית. מוס' ר"פ.
יא. דהא עד השתא
אמרין היינו שני שבילין
היינו בקעה, והכא משנינו
לישנא אחרינא ואמרין
היינו פלוגתא. מ' הרי"ן.
יב. מן התורה. מ' רבינו
דוד. ו[א]ין אדם לא צריך
בטול. מהר"ם מלאה.
יג. נ"א. ואפי' מיירי הכא
בשמונתו בדיקא (פ')
אשתחלש פור. רש"י לקמן
(ג). שאין תלותו בעכברים
מ"מ תלין בקטנים וצריך
בדיקה. מוס' שאלך.

רבינו הנאל
ציבור אחד חמץ ושני
בתים ברוקין, ושלך עכבר
כבר אחד מהן, ולא ידעין
בהי מנייהו. על פשטין
(להא) משני שבילין,
וקיייל כר' יוחנן דאמר
כל מדרים ושואם נשאלו
לחכם שניהם ביהוד דברי
הכל טמאים, נשאלו בזה
אחר זה דברי הכל טהורין,
אחר נחלקו אלא בבא
לישאל עליו ועל חבירו,
רבי יהודה מרמה ליה לבת
אחת ושניהם טמאים, ור'
יוסי מרמה לה לזה אחר
זה ושניהם טהורין, וכן אם
בא אלו הבעלי בתים
ושאלו שניהם ביהוד צריכין
בדיקה, בזה אחר זה אין
אחד מהן צריך בדיקה, בא
אחד מהם לישאל על ביתו
ועל בית חבירו. הלכה כר'
יוסי ואליבא דר' יוחנן.
ספק על ספק לא על,
פשטין לה מבקעת בימות
הגשמים שהיא רשות
היחיד, וחולק בו ר'
אליעזר וחכמים, והלכה
כחכמים בשטמאין, כן
בתולה.